

Donata Aukštuolienė: „Atrodo, kad pusė mano šaknų yra Lietuvoje, kita pusė – Amerikoje”

Loreta Timukienė

Su **Donata Aukštuoliene** esame pažįstamos jau keletą metų, gyvenant Čikagoje su ja karts nuo karto susitinkame lietuviškuose renginiuose, kur dažniausiai ji būna su savo šeima – Donata su vyru Domu augina 8 metų dukrą Aleksytę. Su Donatos mama Vitalija dirbame toje pačioje Maironio lituanistinėje mokykloje, be to, ji yra kilusi iš mano gimtojo Kupiškio. Šią vasarą su šiais savo gerais pažįstamais susitikome iškylaudami prie ežero, kur buvo proga ir daugiau pasišnekėti. Žinodama, kad rugpjūtį Donata įsitraukė į alternatyvaus meno festivalio „Burning Man” komandos „Amber Dust” surengtą Ukrainos palaikymo akciją, norėjau apie tai sužinoti daugiau.

Festivalis „Burning Man“ nuo 1991 m. vyksta Jungtinėse Valstijose, Nevados Juodosios uolos dykumoje (iš angl. Black Rock Desert). Kasmet rugpjūčio pabaigoje ten įsikuria miestas skambiu pavadinimu „Black Rock City“ (iš angl. Juodosios uolos miestas). Į jį suvažiuoja apie 10 tūkst. kūrėjų ir menininkų, penkiagubai tiek žmonių ir visi pradeda veikti: kas pastato skulptūrą, kas – instaliaciją, kas groja, mankštas veda... Kiti, pasipuošę kostiumais, karnavalinėmis aprangomis, prisideda prie vyksmo, kaip tik kiekvienas išmano.

Lietuvių komanda pagal architekto dirbančios moters brėžinius sukūrė medinę ukrainiečių laisvės simbolio instaliaciją, siekdama priminti visuomenei, kad karui Ukrainoje tęsiantis yra labai reikalingas palaikymas. Paklausus, ar galėtume apie tai pasikalbėti daugiau šią istoriją pristatyti projektui „Mano migracijos istorija”, Donata neprieštaravo. Tad siūlome pasakojimą ne tik apie lietuvių dalyvavimą garsiajame festivalyje „Burning Man” su Ukrainos palaikymo simboliu, bet ir apie šios talentingos moters migracijos istoriją.

Ar gali papasakoti apie save, savo šeimą, darbą, pomėgius?

Esu gimusi ir užaugusi Lietuvoje, būdama 20 metų atvykau gyventi į JAV. Čia ištekėjau už lietuvio, su vyru auginame 8 metų dukrą. Nuo mažens mėgau užsiiminėti įvairiais „kūrybiniais” projektais – piešti, daryti popierinius namukus, baldukus lėlytėms. Nuo mažens svajojau būti architekto, mano svajonėms buvo lemta išsipildyti – baigiau studijas ir dirbu architekto. Architekto darbas reikalauja daug žinių ir pastangų, todėl didelė dalis mano pomėgių yra kaip ir būtinumas – tai nuolatinis domėjimasis kompiuterinėmis grafikos ir braižymo programomis, kurios kasmet keičiasi. Tačiau didelę dalį savo laisvalaikio stengiuosi skirti šeimai, kuri man yra labai svarbi. Mes mėgstame bendrauti su savo draugais, patinka keliauti.

Kur tavo šaknys, kaip seniai gyveni Amerikoje, kaip ji atrodo tavo akimis?

Gyvenu Amerikoje jau apie 20 metų. Kaip tik šiuo momentu esu pusė savo gyvenimo nugyvenusi Lietuvoje, o kitą pusę – Amerikoje. Todėl ir jausmas yra dvejopas – atrodo, kad pusė mano „šaknų” yra Lietuvoje, o kita pusė – JAV. Mano akimis Amerika yra

šalis, kurios didžiausias privalumas yra tai, kad eilinis žmogus čia gali patogiai gyventi. Manau, tai daugiausiai ir traukia imigrantus iš kitų šalių. Žmogus, turintis tikslą ir linkęs įdėti pastangų jam pasiekti, turi galimybę tai padaryti. Gana sunku apibūdinti JAV, nes tai didžiulė, įvairių pilna šalis. Netgi geografiniu atžvilgiu – tai viena nedaugelio šalių, kurioje susijungia visos klimato zonos. Aplankyk Rytų pakrantę, Centrinę dalį ir Vakarų pakrantę – pamatysi tris skirtingas šalis. Čia gyvena žmonės, suvažiuavę iš įvairių pasaulio šalių – kiekvienas su savo tradicijomis, papročiais, nuomonėmis ir įpročiais. Jie visi priversti suprasti, toleruoti ar bent jau apsimesti, kad toleruoja vienas kitą, – dėl to patogaus gyvenimo... Aš džiaugiuosi, kad čia gyvenu, nes gyvenimas šioje šalyje gerokai praplėtė mano akiratį.

Šiomet “Burning Man” festivalyje lietuvių stovykla “Amber Dust” pristatė instaliaciją “Laisvės trišakis” (vadinamas *Tryzub*) – kovų už laisvę ir viso pasaulio demokratines vertybes simbolį. Kam ir kaip kilo mintis sukurti šį simbolį? Papasakokit, kaip sekėsi kurti įspūdingą penkių metrų konstrukciją, sveriančią 700 kg? Kas prisidėjo prie šio projekto?

Mano vyro draugas Edgaras jau 13 metų organizuoja stovyklą “Burning Man” festivalyje. Šiais metais jis labai norėjo pastatyti instaliaciją. Kadangi jį ypatingai sukrėtė karas Ukrainoje, jis norėjo, kad instaliacija būtų susijusi su Ukraina. Vieną dieną jis tiesiog atvažiavo pas mane, išsikirpęs “Laisvės trišakį” iš popieriaus, ir klausia „Gal turiu kokių idėjų, kaip jį pastatyti?“ Pradėjome diskutuoti – kokio dydžio, iš kokių medžiagų jis galėtų būti pastatytas, kaip jis atlaikys vėją ir kokios mūsų galimybės įgyvendinti šį projektą. Be to, mes iškart nusprendėme, kad jo nedeginsime, taigi turėjome dar vieną užduotį – kaip mes jį išardysime ir išvešime iš dykumos? Man kilo mintis pagaminti šį simbolį iš detalių, kurios susinertų viena su kita kaip 3 dimensijų delionė į taip vadinamą “waffle construction”. “Waffle Construction” yra ne naujiena architekturoje, ir ji yra labai stabili konstrukcija, dėl to buvau tikra, kad ji atlaikys dykumos audras. Na, po to tereikėjo sugalvoti formą ir nubraižyti detales. Mano akimis žiūrint – tai tiesiog didžiulis geometrinis galvosūkis, o man patinka geometrija. Nubraižytas detales reikėjo išpjauti specialia mašina iš maždaug 1.5 cm storio faneros. Saulius Jarasiūnas, kuris taip pat organizuoja stovyklą “Burning Man” festivalyje kartu su Edgaru Genenko, pasirūpino instaliacijos pastatymu – surado, kas išpjaus detales, nuvežė jas į dykumą, pasirūpino apšvietimu ir viskuo kitu.

Ar tai pirmas tavo darbas, susijęs su lietuviška veikla Amerikoje?

Taip, pirmas.

Kokie jausmai, nuotaikos, įspūdžiai siejasi su šio simbolio kūrimu?

Labai malonūs įspūdžiai. Labiausiai pribloškė, kai pamačiau grupelę susigraudinusių ukrainiečių prie „Laisvės trišakio“, kai kurie iš jų verkė. Negalvojau, kad darau kažką ypatingo, tiesiog padėjau draugui, kuris turėjo gražią idėją, ir buvo malonu tapti tos idėjos įgyvendinimo dalimi. Tada supratau, kad kai kam tai turi didelę reikšmę ir sukelia

stiprias emocijas. Esu dėkinga Edgarui, kad jis mane įtraukė į šios instaliacijos įgyvendinimo procesą.

Donata, šią vasarą pirmąkart važiavai į “Burning Man” festivalį – kokie įspūdžiai? Ar dar norėsi ten vykt kitąkart?

Įspūdžiai nenupasakojami – tarsi pabuvus kitame pasaulyje. Ten patyriau ypatingai daug pozityvių emocijų. Galbūt taip yra dėlto, kad visas festivalis yra pagrįstas dalinimosi principu. Ten pabuvus, nori nenori sukasi mintys – kaip aš čia dar galėčiau prisidėti, ką aš galėčiau ten nuvežti ir pasiūlyti kitiems? Labai norėčiau dalyvauti ten dar kartą. Šį kartą, rodos, per trumpai pabuvau, per daug miegojau, per mažai pamačiau. Kitą kartą galbūt labiau pasiruošusi būčiau.

Ką tau reiškia lietuvybė? Kiek savyje jauti tą vadinamą „lietuvybės geną“?

Aš esu Lietuvė. Jei nebūčiau migravusi į JAV, tai galbūt būtų kažkokia bereikšmė frazė. Na kas daugiau aš galėčiau būti? Nes tai būtų tiesiog faktas, kaip ir mano ūgis, akių, plaukų spalva. Tačiau kur aš begyvenčiau, su kuo bebendraučiau, kad ir kaip pasikeistų mano mąstysena, aš niekada nebūsiu ne lietuvė. Gyvenant svetimose šalyse, galbūt yra sudėtingiau palaikyti lietuvybę, nes ji nėra taip paprastai savime aplink visur ir visada. Tačiau tada pasidaro ypatingai svarbu tokie dalykai kaip, pavyzdžiui, marginti kiaušinius taip, kaip mano močiutė juos dažė. Man būtų labai sunku gyventi JAV, jeigu aš negyvenčiau Čikagos priemiestyje, kur yra įsikūrusi Lietuvių bendruomenė. Ten vyksta lietuviški renginiai, vaikai eina į lietuvišką mokyklą. Mano visi artimiausi draugai yra lietuviai. Aš gyvenu Amerikoje, tačiau sukuosi savotiškame lietuviškame „burbulėlyje“. Jei to nebūtų, aš jausčiausi, kad esu praradusi didelę dalį savęs.